

Slovenski dom

Štev. 83.

V Ljubljani, v torek, 14. aprila 1942-XX

Leto VII.

Izključno pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega
izvora Unione Pubblicità Italiana S. A. Milano

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana
Redazione Amministrazione: Kopitarjeva 6, Ljubljana

Concessionarie esclusive per la pubblicità di provenienza italiana
ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A. Milano

Vojno poročilo št. 681:

Pri Mekiliju: sovražnik pognan v beg

Glavni stan italijanskih oboroženih sil ob-
javlja:

Jugovzhodno od Mekilija so italijanski in
nemški oddelki silovito napadli neko sovražno
kolono ter jo prisilili k umiku; pri teh bojih so
nemški lovci sestrelili šest Curtissov, sami pa niso
imeli nobene izgube.

Letalske skupine Osi so hudo bombardirale
pristanišče in letalske naprave na Malti ter so
sestrelile dve letali, mnoga druga pa so zažgale
na tleh.

Zadnjo noč so angleška letala priletela nad
nekatero kraje v severni Italiji, spustila
nekaj bomb, ki pa niso povzročile žrtev ali škode.

Na Sredozemlju je ladja za lov na pod-
mornice pod poveljstvom Antonia Scialdoneja
potopila sovražno podmornico.

Japonska utrjuje svojo premoč v Indijskem morju

Pregled izgub, ki jih je japonska mornarica s svojim letalstvom zadala britanski vojni mornarici na tem kraju

Tokio, 14. aprila. s. S polotoka Batanga jav-
lja, da so Japonci že 9. aprila zvečer zavzeli
utrjene postojanke na polotoku, kakor tudi
trdnjavo Mariveles. Veliko število nasprotni-
kih čet je bilo zajetih. Japonci so zaplenili tudi
več čolnov in ladij, ki so bile pripravljene za
vkrcaje vojske. Protiletalske baterije na oto-
ku Corregidorju, ki so bile silno živahne, so ob
9 dop. prenehale streljati, ker so bile po-
škodovane od toče bomb iz japonskih letal.

Tokio, 14. aprila. s. Agencija Domei javlja,
da so tri ameriška letala v nedeljo zjutraj
bombardirala predmestja Manila in zadela zla-
sti stanovanjske dele filipinskega prebivalstva.
Bilo je tudi več človeških žrtev.

Tokio, 14. aprila. s. General Homa je bil
imenovan za poveljnika japonskega ekspedici-
jskega zbora na Filipinih. Dosedanji poveljnik
je bil premeščen za poveljnika japonskih čet,
ki delujejo v južni Kitajski.

Tokio, 14. aprila. s. Japonsko vrhovno po-
veljstvo podaja sledeče poročilo o dogodkih na
Indijskem morju do 9. aprila:

Japonsko mornariško letalstvo je pri na-
padu na Colombo na Ceylonu zabil 57 sovraž-
nikovih letal in je poškodovalo ali pa v polno
zadelo 16 ladij, težko pa poškodovalo tri po-
pravilnice letal in druge vojaške cilje. Uni-
čeni sta bili tudi dve veliki stražni ladji in
eno torpedno letalo. Dve sovražnikovi križarki
razreda »London« sta bili potopljene južno od
Ceylona. V Bengalskem zalivu so japonske voj-
ne ladje 5. aprila potopile 21 angleških parni-
kov za 140.000 ton, poškodovale pa 7 parnikov
za okrog 40.000 ton. Ob vzhodni indijski obali
so druge japonske vojaške ladje poškodovale so-
vražne enote pred Visagapatnamom in Konta-
lando. Na področju blizu Trincomalija je bilo
ob japonskem napadu zbitih 41 sovražnikovih
letal, štiri druga letala so bila zažgana na tleh.
Pri istem napadu je letalstvo poškodovalo tudi
križarko vrste »Leander«, potopilo dva velika
parnika in enega majhnega. Skladišče streliva
je bilo razbito, enako pa tudi popravilnica
letal, vojašnice in drugi vojaški cilji. V vodah

pri Trincomaliju so japonska letala zagledala
letalonosilko »Hermes« v družbi enega rušilca
ter obe enoti potopila, druga skupina japonskih
bombnikov pa je zadela štiri tovorne ladje.
Med spopadi je bilo 15 nasprotnikovih letal
uničenih. Japonske podmornice so potopile 7
sovražnikovih ladij, eno pa težko poškodovala.
V vseh teh akcijah je Japonska izgubila 13 le-
tal, mornarica pa ni imela nobenih izgub.

Tokio, 14. aprila. s. Vojaški opazovalci iz-
ražajo sprčo zasedbe polotoka Batanga po ja-
panskih četah, kar se je dogodilo v osmih
dneh, da se je ponovno pokazalo, kako je bil
nasprotnik brez moči in se ni mogel upirati
japonski ofenzivi. Sovražnikov radio bi rad raz-
širil zlagano govorico, da je japonski general
Homa naredil samomor zaradi propadlega po-
skusa, da bi osvojil ameriške postojanke. Toda
japonsko poveljstvo je objavilo, da je bil ge-
neral Homa imenovan za poveljnika ekspedici-
jskega zbora na Filipinih.

Tokio, 14. aprila. s. Poročajo, da japonske
čete nadaljujejo s popolno zasedbo otoka Zebu
potem ko so strle nasprotnikov odpor.

Sovjetski napadi na Kerču odbiti

Hitlerjev glavni stan, 14. aprila. Nemško vr-
hovno poveljstvo je včeraj objavilo naslednje po-
ročilo:

Na polotoku Kerču je sovražnik po hudih
izgubah prejšnjega dne napadel na posameznih
mestih s slabotnimi silami. Vsi napadi so bili
odbiti.

Na ostalem vzhodnem bojišču so bili zavr-
njeni posamezni napadi močnejših sovražnikovih sil.
Pri nekem presenetljivem napadu nemških
čet in nemške motorizirane pehotne divizije je iz-
gubil sovražnik 650 ujetnikov, 1000 mrtvih in tri
oklepne vozove ter 40 strojníc.

Na srednjem odseku vzhodnega boji-
šča so letalske skupine s posebnim učinkom pod-
pirale boje na kopnem.

Bojna letala so učinkovito napadla pristani-
ške naprave v Murmansku.

V Severni Afriki obojestranska topni-
ška in ogledniška delavnost. Uspešno so bila
bombardirana zbirališča angleških vozil.

Podnevi in ponoči so se nadaljevali napadi na
vojaške naprave ter letališča na otoku Malti,
ki so povzročili nova razdejavanja.

Nemški lovci ter protiletalsko topništvo so
podnevi sestrelili nad Rokavskim prelivi-
m, nad severno Nemčijo ter pred nor-
veško obalo 15 sovražnih letal.

Zadnjo noč so angleški bombniki napadli za-
hodno Nemčijo. Med civilnim prebivalstvom
je bilo nekaj mrtvih in ranjenih. Protiletalsko
topništvo ter nočni lovci so sestrelili devet letal.

Popis zmagovitih nastopov italijanskih podmornic na Atlantiku

116.000 ton ameriškega in angleškega brodovja potopljenih

Rim, 14. aprila. s. Jedrnata italijanska vojna
poročila so že prinesla vesti o zmagovitem delo-
vanju italijanskih pomorščakov v Atlantiku in vzdolž
atlantske obale Združenih držav. Oddaljeni več ti-
soč kilometrov od domovine, so s smrtnim orož-
jem napadli angleško in ameriško brodovje. S svo-
jimi zmagovitimi nastopi, ki razodevajo italijanski
duh in smelost, so potopili 116.000 ton sovražnega
brodovja. Nekateri izmed teh bojevnikov so se zdaj
vrnili v Rim in italijanski novinarji so imeli prilo-
žnost slišati podrobnosti o njihovem delovanju, ki
so jih popisovali s preprostostjo pravih mornarjev.
To so bili korvetni kapetan Angelo Longanesi-Cat-
tani, Carlo Fecia di Cossato, Ugo Giudice, Anto-
nio di Giacomo in Athos Fraternali. Osem tednov
so oprezovali ob pomorskih poteh med Severno in
Južno Ameriko ter med Ameriko in Evropo. Imeli
so nalogo potopiti vse ladje, ki bi bile v ameri-
ški ali angleški službi in bi plule po teh poteh.

Nekoga dne je vseh pet podmornic dobilo po-
velje za odhod, ki so ga poveljniki in posadke s
pravim vojskim veseljem sprejeli, saj jim je bila
borba pravi življenjski pomen. Plule so več dni,
preden so dosele na določene odseke. Naloga ita-
lijanskih podmorničakov se je pričela z znamenitim
dogodkom: dospela je namreč vest po radiju, da
se je poveljniku Di Giacomu rodil drugi sin. Ta
dogodek je za hip duhovno povezal častnike in po-
sadke naših jeklenih ladij, ki so često plule na
stotine milj druga od druge.

Prvi je dospel v ameriške vode poveljnik Lon-
ganesi Cattani, ki je začel svojo vrsto potapljanj
s tem, da je 8000 tonsko ladjo spravil na morsko
dno v 1 minuti in 30 sekundah. Naslednjega dne
je potopil drugo ladjo, ki je imela 12.000 ton.
Longanesi Cattani je še povedal, da je skušal re-
šiti brodolomce prve ladje, a zaradi viharnega
morja ni utegnil. Njegov popis je bil kar se da
preprost, vse zmagovite dogodke je pripovedoval
z naravnost čudovito iskrenostjo. Nato je govoril
Fecia di Cossato, ki je novinarjem s prav tako iz-
redno preprostostjo dejal: »Potopil sem šest so-
vražnih ladij, ki so imele po vrsti 6440, 1400, 5000,
7000, 3500 in 8700 ton. Zadnja je bila ameriška
petrolejska ladja in ime ji je bilo »Aphel Prince«.

Potem je govoril poveljnik Di Giacomo, ki mu
je v Atlantiku dospela vest o rojstvu drugega si-
na, kar je bil zanj nov razlog za borbo. Potopil
je ladjo 7224 ton in ameriško petrolejsko ladjo
10.500 ton. Videl je, kako se je posadka la pe-

trolejske ladje izkrcavala na čolne. Tedaj je za-
pazil, da se je eden od teh preobrnil in da se ga
je sedem oseb posadke obupno oklepalo. Izkazal
se je kot pravi italijanski vojak: podmornica je
splaval na površje in poslala rešilni čoln brodo-
lomcem, ki so se z rimskim pozdravom zahvalje-
vali. Potprežljivost in zagrinost premagujeta
marsikatero oviro, je dejal poveljnik Giudice, ki
je novinarjem govoril o svojem delu. Njegova pod-
mornica se je nekaj poškodovala in morala prav
previdno pluti. Kljub temu pa je podmornica po-
topila dve petrolejski ladji in neko drugo ladjo.
Prva je bila francoska petrolejska ladja »Melpo-
mena« s 7011 tonami, ki je bila v sovražnikovi
službi. Druga je bila švedska ladja po imenu
»Borens« s 4158 tonami. Druga petrolejska ladja
pa je bila norveška ladja »Charles Racine«, ki je
imela 9500 ton.

Po teh zmagah sta se podmornici poveljnika
Di Giacomu in poveljnika Fraternalija slučajno
srečali. Med častniki in moštvi obeh podmornic
je nastalo veliko veselje zaradi opravljenih zma-
govitih nalog. Fraternali je dejal: »Potopil sem
dve petrolejski ladji; prva je bila holandska »Os-
eilla«, druga pa ladja 9300 ton. Poleg tega še ne-
ko ameriško ladjo 7000 ton. Ena izmed petrolej-
skih ladij me je skušala napasti, vendar pa ji ni
uspelo.«

Načelnik glavnega stana madžarske vojske v Rimu

Včeraj je obiskal voditelje fašistične Italije in poveljnike italijanske vojske

Rim, 14. aprila. s. Načelnik madžarskega
glavnega stana general Szombathely je takoj
po svojem prihodu v Rim obiskal svojega ita-
lijanskega tovariša generala Cavallera. General
Cavallero pa mu je vrnil obisk v hotelu. Po-
zneje sta oba odšla na Kvirinal, kjer se je
madžarski gost vpisal v dvorne knjige. V nje-
govem spremstvu so bili vojaški pribočniki in
italijanski vojaški predstavniki v Budimpešti,
madžarski vojaški ataše v Rimu in drugi čast-
niki. Ko je gost izkazal čast kraljevskim gro-
bovom in pred grobom Neznane junaka, je po-
svod položil vence. Pri Pantheonu kakor pri
spomeniku zmage so bile razvrščene dolge vr-

ste častnikov oboroženih sil. Podoben obred se
je ponovil tudi v svetišču padlih za revolucijo.
Tukaj je gost izkazal časti bataljon mladih
fašistov. Svoje dopoldansko bivanje je zaklju-
čil madžarski general z obiskom pri generalu
Cavallero in v madžarskem poslanstvu. Me-
ščanstvo je madžarskega gosta pri vsakem ko-
raku toplo pozdravljalo.

Popoldne je general Szombathely obiskal
državna podtajnika za vojsko in letalstvo, nato
pa šefa glavnega stana protivojske milice. Ti
obiski so potrdili prijateljske in tovariške stike
med obema prijateljskima in zavezniškima
državama. Na glavnem poveljstvu milice je go-
stu z orožjem izkazal čast bataljon »Me« z god-
bo. Madžarskega generala je sprejel general
Galbiati v družbi višjih častnikov. Po pri-
srečnem seznanjenju s častniki iz spremstva je ge-
neral obšel oddelke in izkazal čast v milični-
škem svetišču v imenu madžarske vojske ter
položil velik venec. Potem je gost odšel v veli-
ko sprejemno dvorano in izročil generalu Gal-
biati odličje velikega križa za zasluge, ob-
enem pa izrekel prijateljske in bratske besede
na slovo obeh narodov. General Galbiati je na-
to podčrtal bojno slavo madžarske vojske in
izrekel priznanje zavezniški državi, katere čete
se rano ob ramih z državami Osi bore proti
skupnemu sovražniku. Madžarski general je
potem zapustil poveljstvo in odšel v palačo
Chigi. Tu ga je sprejel šef protokola. V družbi
generala Cavallera ga je nadvse priščno spre-
jel minister grof Ciano. Razgovor je potekal v
ozračju popolne priščnosti, nakar je gost pred-
stavil grofu Ciano vse člane svojega spre-
mitva. In te palače pa je general Szombathely v
družbi generala Cavallera odšel naravnost v
Beneško palačo, kjer ga je sprejel Duce.

Churchill opravičuje izgube britanske mornarice v Indijskem morju

Rim, 14. aprila. s. Na nedeljski seji angle-
ške spodnje zbornice je Churchill podal izjavo
o dogodkih v Bengalskem zalivu in o japonskih
napadih na britansko mornarico in brodovje.
4. aprila, je dejal, so naši ogledniki opazili
močne pomorske japonske oddelke, ki so vozili
proti Ceylonu. Bile so tri oklepne križarke,
ena izmed njih vrste »Magato«, pet letalonosilk,
veliko število lažjih in težjih križark in sku-
pina rušilcev. Pristanišči v Colombo in Trin-
comaliju sta doživeli silovite letalske napade.
Pristaniščne naprave so bile poškodovane, prav
tako pa je bilo poškodovanih več ladij ki so
bile v bližini. Razen tega je treba med izgube
šteti tudi križarko »Dorsetshire« in Cornwall.
ter letalonosilko »Hermes«, ki so zapustile pr-
istanišče tik pred napadom, vendar so bile v pol-

no zadete po sovražnikovih letalskih bombah.
Operacije je vodil admiral Somerville. Lahko
izjavi, da je bilo popolnoma nemogoče zjam-
čiti letalsko zaščito vseh britanskih ladij, ki
plovejo po morjih. Veliko število enot se sle-
herni dan nahaja na prostiranih oceanih brez
kakršnega koli varstva. Če mi tega tveganja ne
bi prevzeli v svoje račune, bi nam bilo nemo-
goče izvesti ogromne naloge, ki se ji pravi za-
ščita in spremljevanje velikih konvojev. Ko je
govoril o dogodkih v Malaji in Singaporeju,
je Churchill izjavil, da zaenkrat še ni mogoče
dati v javnost poročila generala Gordona Ben-
neta, pač pa je dodal, da se pripravlja poro-
čilo generala Wavella Zagotovi je zbornici, da
poveljstvo ne bo puščalo vnevar naukov, ki jih
je dala borba za malajski polotok.

Uspehi zavezniških vojska na vzhodnem bojišču

Val za valom so Sovjeti napadali, pa bili zmerom zavrtnjeni

Berlin, 14. aprila. s. Na južnem delu vzhod-
nega bojišča so nemške čete ponovno podale do-
kaze za svojo odlično izvežbanost. Neki nemški
oddelenk se je vrgel v napad, strl trdovratni so-
vražnikov odpor, se prebil do reke in postavil
tam tri mostičke. Vzdolž teka neke druge reke
se je nemškim četam kljub poplavi posrečilo pri-
dobiti novo ozemlje in zasesti nekaj naselij, ki
jih je sovražnik močno utrdil. Boljševiki so imeli
pri tem težke izgube. Na drugih odsekih bojišča
je ožen nemške obrambe zdrobil silovite boljšev-
iške napade. Tudi na severnem odseku so se
vrstili drug za drugim močni sovjetski napadi
s podporo tankov in močnega topništva. Toda
Nemci so prešli v protinapad in uničili sedem
sovražnikovih tankov. Nemško letalstvo je zapo-
vrstilo napadalo motorizirane sovjetske kolone.
Velika opustošenja so letalske bombe povzročile
na železniških napravah. Več vlakov je bilo poško-
dovanih. Letalstvo je napadlo tudi neko nasprotni-
kovo letališče na južnem odseku in uničilo le-
tala na tleh ter letališke naprave.

Helsinki, 14. aprila. s. Finsko uradno poro-
čilo pravi, da so zadnje dni Sovjeti znova napad-
ali in imeli pri tem izgube. Na mnogih točkah
je finsko težko topništvo odbijalo val za valom so-
vražnikove napadalne oddelke. Na bojnem polju
je obležalo 1150 sovražnikov. Ujetih je bilo tudi
precej Sovjetov. Na bojišču v Karelijski ožini je
finsko topništvo razpršilo sovjetske oddelke, ki so
skušali vdreti v finske črte. Finsko letalstvo je
napadlo in zažgalo več sovjetskih taborišč.

Berlin, 14. aprila. s. Iz vojaških krogov se je
zvedelo, da so na srednjem delu bojišča Sovjeti
poskušali napasti položaje neke nemške oklepne
divizije iz Saške in pri tem uporabili ogromne
sile. Toda napad se je izjalovil. Šest divizij so-
vražnikovih strelcev v novi opravi je prislopo na
bojišče skupaj z eno oklepno brigado po temeljiti
topniški predpripravi in pod zaščito letalstva in
začelo neprestano siliti v nemške postojanke. Po-
ročajo, da je pri tej priliki na bojišču obležalo
okrog 4000 sovj. vojakov. 12 tankov je bilo uni-
čenih, več pa poškodovanih.

Berlin, 14. aprila. s. Poročajo, da so sobotni
in nedeljski boji na vzhodnem bojišču prikazali

v čudovito lepi luči tesno medsebojno sodelova-
nje zavezniških čet. Posebno so se izkazale ita-
lijanske čete s svojim protinapadom na boljšev-
iške oddelke, ki so se zapodili v njihove postoj-
anke z odličnim in številnim orožjem, pa so na-
vzlic temu morali bežati. V donski kotlini so
romunske čete odbile več sovjetskih napadov. Ne-
ki nemški pehotni polk je Romunom priskočil na
pomoč in s svojim posegom povzročil nasprotniku
veliko žrtev in škode. Nemška in hrvaška lovka
letala so napadala sovražnikovo zaledje in zadela
več postaj in številne lokomotive. Hrvaski lovci
so napadali tudi sovražnikova skladišča. Pri tem
je bilo eno sovjetsko letalo zbito.

Vesti 14. aprila

Nemški vojaški krogi zanikujejo govorice, ki jih je
v svet spustila britanska propaganda, čes da
so Angliji na birmanskem bojišču ujeli mad-
jaronci tudi enega nemškega častnika. Odloč-
no ugotavljajo, da se na bojiščih na Daljnem
Vzhodu ne nahaja niti en nemški vojak ali
častnik.

Angleška letala so predvčerajšnjo noč letela čez
Svico in pri tem metala balončke s propagand-
nimi napisi proti državam Osi, javlja uradno
sporočilo iz Svice.

Maršal Čangkašek in njegova soproga sta se vr-
nila v Cungking iz Burme, kjer sta imela raz-
govore z angleškimi in ameriškimi voditel-
ji o vprašanju enotnega poveljstva in ojačenj
za zavezniške čete. Njuno potovanje so držali
veskozi v tajnosti.

Poročilo o novem proračunu pripravila angleški
financi minister. Proračun znaša za tekoče le-
to krog 5 milijard šterlingov. Računajo, da bo
v zbornici proračunska razprava precej vroča.
Obenem bodo naslovili na britansko ljudstvo
nov poziv za štednjo. Prav tako se bodo po-
večale tudi razne dajatve.

Madžarski državni podtajnik v notranjem ministr-
stvu prof. Bela Johann je prišel v Rim na
obisk k državnemu podtajniku v notranjem mi-
nistertvu Buffariniju Gvidu. Jutri bo imel mad-
žarski gost v vrhovnem sanitetnem svetu raz-
govor o načinu in borbi proti nalezljivim bo-
leznim na Madžarskem.

Cripps, čigar poslanstvo v Indiji se ni posrečilo,
bo te dni že v Londonu. Poročal bo Churchillu
tudi o skrbih in pripravah generala Wavella
z ozirom na procezi japonski vpad v Indijo.

Ameriška črna lista se je spet povečala za neko-
liko imen in sicer za 342 novih podjetij držav-
latinske Amerike in 110 podjetij iz Portuga-
lske, Španije, Švedske Svica in Turčije.

Posebni Hitlerjev odposlanec baron Dörnberg je
z letalom prišel v Budimpešto, kjer je bil
sprejet od regenta Horthyja. Baron Dörnberg
mu je izročil veliki zlati križec Nemškega
orla. Regent se je zahvalil za visoko odliko-
vanje in je imel z odposlancom dolg razgovor.

V Španiji bodo sedaj izdelovali dve vrsti usnjenih
čevljev in sicer ene za vsakdanjo rabo od 10
do 43 pezet, iz nekoliko boljšeje materiala za
cene od 39 do 100 pezet. Ostala obutev iz
neusnjenega tvoriva pa se bo prodajala svob-
odno.

Na poziv vlade v Madrasu se morajo vsi prebi-
valci Madrasa, ki za obrambo niso potrebni,
izseliti iz mesta.

Za novega poveljnika angleških pomorskih sil na
Indijskem oceanu je bil imenovan admiral sir
James Somerville, bivši poveljnik angleških
pomorskih sil v zapadnem delu Sredozem-
skega morja.

Japonskega veleposlanika v Berlinu je odlikoval
bolgarski kralj Boris s križcem reda sv. Ale-
ksandra prvega razreda.

Za poveljnika japonske ekspedicijske armade na
Filipinih je imenovan general Manaharu Homa,
na njegovo mesto kot šef japonskih sil na
Taivani je bil imenovan general Rikiči
Ando.

Dve ameriški vojaški letali, ki sta bili na patrol-
nem poletu ob ameriški obali, sta se zaleteli
v bližini San Franciscosa ob pobočje gričevja
in se zrušili na zemljo. Posadka desetih mož
se je ubila.

Važen sestanek pri Eksc. Visokem Komisarju

Vsa državna in pokrajinska javna dela bodo obnovljena

Ljubljana, dne 13. aprila.

Visoki komisar je ukrenil, da naj se takoj obnove vsa državna in pokrajinska javna dela, ki so v teku ali pa se izvajajo v sotočju, ki so bile razdeljene v osemih proračunih. Slika navodila je dal tudi okrajnim načelnikom in po občinah, da se takoj odredi začetek del, ki so podnje pristojna. Odredil je tudi, da naj se pri razvijanju del in pri določanju vsot opusti slaba poteza iz preteklosti, ko so se začela mnoga dela pa ni bilo možnosti, da bi se končala. Odredil je, da morajo ustanove in pristojni uradi pri razdelitvi načrtov in sredstev gledati na to, da se zagotovi redno nadaljevanje del do konca.

V kratkem bodo objavljene podrobnosti novega načrta predvidenih del s pozorno proučitvijo potreb za tekoče leto, vendar pa se lahko za sedaj podpira, da se bo z odredbami Visokega komisarja ne samo postopno uredila Pokrajina, ampak tudi zmanjšala brezposelnost.

V vladni palači je Visoki komisar predsedoval seji, ki jo je sklical, da bi se proučila vprašanja, ki so nanašala na melioracijo v splošnem in zlasti na dela na Barju. Navzoči so bili dr. Moser iz ministarstva za poljedelstvo in gozdove, ki se je udeležil seje tudi kot predsednik pokrajinskega odbora za melioracije, inž. Farina, načelnik inženirskih del pri Visokem komisaratu, in inž. Ruch, načelnik tehniškega oddelka, senzor Glušar, poveljnik gozdnih milic, g. Mohorič, glavni tajnik Trgovske in industrijske zbornice, in gg. Anton Kržmanec in Josip Brendič, prvi predsednik, drugi tajnik upravnega sveta za melioracijo ljubljanskega Barja.

Visoki komisar je opozoril na navodila, ki jih je podal ob svojem času, ko je govoril o važnem vprašanju melioracijskih del v ljubljanski pokra-

jini, in to v smislu, da mora biti kar najprej končan splošni načrt, ki zajema vsa melioracijska dela v teku, in tista, ki se morajo v Pokrajini izvesti, in sicer z namenom, da se takoj začne dela, ki so najbolj neposredno donosna. Ko bo splošni načrt pripravljen, bo dostavljen pristojnemu ministrstvu, da se vključi v splošen načrt melioracijskih del v Kraljevini.

Visoki komisar je zagotovil komisiji, da smatra melioracijska dela na Barju za najbolj nujna in to s kmetijskega in zdravstvenega vidika, ker bo radikalna ureditev tega vprašanja brez dvoma močno zboljšala zdravstvene razmere ljubljanskega mesta. Podpiral je s tem v zvezi, da se je o melioracijskih delih ljubljanskega močvirja govorilo že v letu 1780, v dvasletih letih bivšega jugoslovanskega kraljevstva pa donos te vlade ni presegel 12 milijonov lir.

Visoki komisar je podpiral, da so za melioracijska dela na Barju v prvih devetih mesecih priključitve Ljubljane b. Kraljevini Italiji izdali 2 milijona 170.000 lir, za naprej pa je redno določenih 7 milijonov lir. Visoki komisar je končno odredil, da se naj pospešijo dela za melioracijo, ki so bila prekinjena med zimsko dobo. Ta dela se naj takoj obnove, tam pa, kjer se izvajajo, pa se naj pospešijo. Visoki komisar je takoj podelil pomembnejše delo upravniemu svetu za melioracijska dela ljubljanskega Barja, ta prispevek pa je določen za obrnitev jarkov, kajti to je bilo nujno za uspeh del, ki so bila že opravljena.

Zastopniki upravnega sveta za melioracijska dela na ljubljanskem močvirju so izrazili Visokemu komisarju tudi v imenu v poštev prihajajočega prebivalstva največjo zahvalo in so poudarili, da melioracijska dela zajemajo nad 16.000 ha zemlje in delavnost 9000 kmetov in tedaj tudi kar največjega števila delavcev.

Danes se začenja oddajanje radijskih sprejemnikov

Ljubljana, 14. aprila.

Današnji torek, 14. t. m. ob 8 zjutraj, začne v II. nadstropju stare cukrarnice na Poljanskem naspisu št. 40, več mesinjski komisiji sprejemati radijske sprejemnike v shrambo. Zato naj danes od 8 dalje zanesljivo prinese svoje aparate z izpolnjenimi izjavo vsi ti lastniki, ki so pri rotovškem vratarju dobili številke 1 do 300. Ko bodo komisije poslovale vse dni nepretrgoma od 8 zjutraj do 20 zvečer, bo lahko prišlo 300 lastnikov aparatov na vrsto, morda pa še nekaj več. Kdor bo prinesel tiskovino natančno in čitljivo izpolnjeno, bo naglo opravil. Zato pa spet opominjamo na natančno, vestno in čitljivo izpolnitve tiskovine! Vsak aparat bodo pregledali in ocenili strokovnjaki. Po vrednosti in velikosti aparata je namreč odmerjena tudi hranbena pristojbina od 1 do 3 Lir za aparat, v tej pri. stojbini so pa vračunjeni že tudi vsi stroški za tiskovino in drugo režijo. To mesečno pristojbino mora za prvi mesec vsak lastnik plačati takoj pri oddaji, zato naj pa lastniki prinesejo tudi to malenkostno vsoto drobiža s seboj.

Včerajšnji ponedeljek je prišlo k rotovškemu vratarju že precej strank po tiskovino in številke za vrstni red oddaje. Pri vratarju takoj na desni strani veže magistratnega poslopija za vodnjakom se tiskovine in številke seveda dobe vsak dan, vendar naj pa pred 20. aprilom ne prihajajo po številke in tiskovino oni lastniki, ki nameravajo ali so

že na Kr. kvesturi vložili prošnjo za dovoljenje, da smejo obdržati svoj aparat. Ti pa, ki ne nameravajo vložiti prošnje, naj pa pridejo takoj po šte. vilko vrstnega reda in tiskovino, da zadnje dni pri prevzemanju aparatov ne bo prevelike gneče. Upoštevati namreč morajo, da lastniki sami nosijo vso odgovornost za oddajo svojih aparatov o pravem času. Zato naj se torej ne zanašajo na zadnji dan, ker bodo komisije poslovale samo do določenega roka, kdor pa v tem času aparata ne bo oddal, se bo pač pregrešil zoper odredbo o oddaji radijskih sprejemnikov.

Ponavljamo:

Oni, ki ne nameravajo vložiti prošnje na kvesturo za dovoljenje, da smejo obdržati aparat, naj takoj pridejo na magistrat k vratarju po tiskovino in številko vrstnega reda za oddajo aparata.

Tisti, ki nameravajo prošnjo vložiti ali so jo že vložili, dobe tiskovino in številko šele po 20. aprilu.

Kdor ima pa že tiskovino in številko od 1 do 300, naj prinese svoj aparat z natančno in čitljivo izpolnjeno tiskovino ter pripravljenim drobižem za hranbno pristojbino današnji torek od 8 ure dalje v II. nadstropje stare cukrarnice, kjer aparat pregleda, oceni in prevzame posebna komisija, lastnik pa dobi za shranjen aparat potrdilo. V lastnem interesu ne pozabite aparata dati v zabojček!

Šču proti boljševikom. Hrvaške letalce so odlikovale nemške vojaške oblasti. Dva od odlikovancev, eden je bil mrtev, sta dobila celo odlikovanje železnega križa I. stopnje.

V Zagreb je prišla večja skupina slovaških novinarjev. Na Hrvaškem bodo ostali 10 dni. Med tem časom si bodo ogledali še nekatere zanimive hrvaške kraje.

Poglavnik je podpisal posebno odredbo, ki se tiče pozdravljanja vojaških, ustaških, domobranskih ali orožniških straž. Vojaški morajo straže pozdravljati po vojaško, civilisti pa z dvigom roke. Straža pa odzdravi s tem, da stopi v mirno.

Preteklo nedeljo je bila v Sisku ustanovna skupščina društva »Muzej in knjižnica mesta Siska«. Zadnje nedeljo so slovesno blagoslovili prvo moderno delavsko naselje nedaleč od hrvaške prestolnice — v Dubravi. Lepo sreho je dobilo 84 delavskih družin. Prav to nedeljo je do novega naselja stekla tudi električna cestna železnica.

Državni prispevki hrvaški katoliški duhovščini. Uradni list hrvaške vlade je objavil uredbu, po kateri se določa višina prispevka, ki ga bo država dajala svečnikom katoliške in grškokatoliške cerkve. Vsak dušni pastir, ki deluje v fari z najmanj 200 dušami, ima pravico na državno podporo. Število kaplanov v posameznih farah se bo določilo po sporazumu med vodstvom cerkve in ministrom za uk in bogočastje. Tudi škojfe dobe državne prispevke. Tako bo dobil zagreb-

S Hrvaške

Poglavnik je izdal zakonsko odredbo, s katero je ustanovil novo, najvišje hrvaško odlikovanje, velered krone kralja Zvonimirja. Prvo stopnjo tega novega odlikovanja je Poglavnik podelil ob prvi obletnici vstopa kraljevine Italije v vojno proti bivši Jugoslaviji Nj. Vel. Kralju in Cesarju Viktorju Emanuelu III., ki je blagovolil odlikovanje sprejeti. Z istim odlikovanjem je Poglavnik nadalje odlikoval še italijanskega zunanjega ministra grofa Ciana, maršala Göringa in nemškega zunanjega ministra Ribbentropa. To odlikovanje morejo dobiti samo tiste osebe, ki so si dobile izredne zasluge za ustanovitev Nezavisne Hrvaške Države.

Z otvoritvijo nove zakladne bolnišnice na Rebru, ki je bila preteklo nedeljo izročena svojemu namenu, so bili imenovani tudi novi predstavniki posrednih zdravniških oddelkov. Med predstojniki je tudi znani dr. Mile Budak, ki mu je poverjena skrb za pljučno bolne.

Zdaj je bilo odlikovanih večje število hrvaških letalcev, ki se bojujejo na vzhodnem boji-

Polizvedbe. Neki italijanski vojak je na poti z Ižanske ceste na Galjevico izgubil zlat poročni prstan s smaragdom in 2 demantoma. Pošten najditelj naj jo odda pri straži na Ižanski cesti. — Zlata zapetnica z demantom je bila najdena. Lastnik naj se javi: Gubčeva ulica 10, I. nadstropje.

Kaznivo je prodajanje živil brez nakaznic

Prodajal je sladkor in petrolej po višjih cenah — Dostavljanje mleka na dom

Ljubljana, 14. aprila.

Včeraj, v ponedeljek 13. t. m., so se vrstile v dvorani št. 79 na okrožnem sodišču različne razprave proti navjalcem cen in verzičnikom z življenjskimi potrebščinami. Prva razprava je bila že v tem pogledu zanimiva in poučna, ker je šlo prvkrat za prestopke zaradi prodajanja živil brez nakaznic. Naredba Visokega Komisarja z dne 15. julija 1941 določa kazni za prestopke, ki jih zagreše trgovci in sploh prodajalci živil, ko prodajo življenjske potrebščine, za katere so bile določene živilske nakaznice in katera so bila racionalizirana, brez zadevnih odrezkov na nakaznice.

Neki Vinko, trgovski pomočnik, je lani oktobra in novembra v prodajalni svoje matere tam na zapadni periferiji mesta brez odrezka živilske nakaznice prodal neki stranki 2 kg sladkorja — sipe in to še po moči višji ceni, namreč po 28 lir kilogram, ko je bila takrat oblastveno maksimirana cena za tak sladkor 7,20 lir kg. Za petrolej so tudi velike skrbi pri onih ljudeh, ki nimajo v svojih stanovanjih električne napeljave. Zato ni čudno, da ljudje iščejo to gorivo, kjer le morejo in da se skušajo nekateri žnjim okoristiti na vse mogoče načine. Vinko je tako decembra lani prodal neki stranki pol litra petroleja za 15 lir, ko je bila maksimalna cena določena na 2,66 lir za liter. Neki drugi stranki pa je celo prodal 3 litre petroleja po 28 lir liter. Prav zgodbu o tem petroleju kaže, kako znajo verzičniki dvigati cene.

Državni tožilec je tega trgovskega pomočnika

Najlepša planšarsko povest »OVČAR MARKO«

dobite po vseh knjigarnah in trafikah.

Knjiga je bogato ilustrirana, obsega 280 strani in stane le 6 lir.

Novice iz Države

Štiri leta zapora za mesarja, ki ni hotel prodajati mesa stalnim odjemalcem. Pred mesecem dni je bil naznanjen oblastem mesar Martorella iz Rima, ker nekaterim svojim stalnim odjemalcem ni hotel prodajati mesa, rekoč, da ni dobil zadosti mesa za prodajo. Ker so se ti njegovi izgovori večkrat ponavljali, so se prikažani odjemalci pritožili. Tedaj so oblasti odredile pri njem preiskavo in našle večjo zalogo mesa, seveda dobro skritega, posebno pa telečjega mesa, katero je skrivaj prodajal za mnogo višje cene drugim ljudem. Zato je tega svojega prestopka je bil poslan pred naglo posebno sodišče, ki mu je odmerilo štiri leta in en mesec zapora in 11.000 lir denarne kazni. Kazen naj bi bila za zgled in svarilo vsem tistim, ki bi se podobno pregrešili, kakor se je ta mesar.

Izdelovanje umetnega guma. Osvojitve Japonec na Daljnem Vzhodu vedno znova spravljajo na dnevni red vprašanje gumij. Večino gumij, stih plantaz na svetlovnih celinah so doslej obvladovali angleški in ameriški industrijski koncerni, dočim so sile Osi morale že vnaprej na podlagi

obtožili najprej prestopka zaradi prekoračenja maksimalnih cen in drugič prestopka po omenjeni naredbi o živilih nakaznicah.

Hkratu je državni tožilec obtožil njegovega očeta Ivana, gostilničarja in posestnika, da je lani decembra v svoji gostilni zahteval za čaj z rumom 3 lire, ko je bila takrat najvišja cena za tak čaj 1,20 lir. Zakrivil naj bi bil prestopke zaradi navjanja cen.

Prvi Vinko je priznal inkriminirana dejanja brez opravičevanja in olepšavanja. Drugi je pač navajal dokaze, da je v svoji gostilni dajal vse pijače vedno le po maksimalnih cenah. Dokaz se mu je posrečil. Bil je oproščen.

Trgovski pomočnik pa je bil, ko so bile zaslisane vse interesirane stranke, obsojen zaradi obeh, v obtožnici navedenih prestopkov na tršo kazni in sicer na 10 dni zapora in 1000 lir denarne kazni. Sodnik je pač zavzel stališče, da je treba one prodajalce, ki skušajo izrabljati položaj konzumenta in zahtevajo od njega zelo pretirane cene za kako življenjsko potrebščino, strožje kaznovati.

Že prejšnji mesec je bil objavljen članek o vprašanju, da-li so okoliski kmetje, ki dostavljajo strankam v Ljubljano dnevno mleko na dom, upravičeni zahtevati za dostavljanje mleka še posebejo nagrado v znesku 30 stotink. Sodišče se je že takrat izreklo, da kmetje niso za to upravičeni, niti ne upravičeni, ker je dostavitev mleka na dom že vračunana v maksimalno ceno za mleko, kakor jo je bila določila merodajna oblast. V ponedeljek je bila o tem mlečnem vprašanju druga razprava. Zaradi navjanja cen je bil klican na odgovor pred kazenskega sodnika-poeidca posestnik Martin iz Tomačevega. Letos v začetku januarja je zahteval od neke stranke v Ljubljani — državne upokojenca — še 30 cent. poleg maksimalne cene za mleko iz razloga, da s tem krije stroške za dostavljanje mleka na dom in bi moral stranka mleko plačevati po 2 litri liter. Obtoženec je priznal, da je zahteval višjo ceno 2 litri za liter mleka in to le za pota in voznino mleka iz vasi na dom. Sodišče je prišlo do prepričanja, da ni bila ta zahteva utemeljena, ker so v maksimalni ceni za mleko 1,70 lire že od oblasti vračunani tudi stroški dostavljanja mleka na dom. Izreklo je zato sodbo, s katero je bil posestnik Martin obsojen na 7 dni zapora in 150 lir denarne kazni.

avtarkičnih gospodarskih načel poskrbeti, da se najde za te vrste surovino nadomestek. V Nemčiji so ga našli in sicer so uvedli v rabo umetni gumi pod imenom »Buna«. Te vrste gumi se v Italiji še ni uveljavil, kajti tu je bilo pravčasno poskrbljeno za zadostne zaloge pravega gumija, po drugi strani pa je vlada izdala tudi varčevalne ukrepe, da so lahko zaloge pokrile vse potrebe.

Vojno stanje in razmere Italije po raznih evropskih in izvenevropskih držav. Agencija »Agit« je objavila seznam držav, do katerih ima Italija poseben pravni položaj v sedanjem času. V vojnem stanju se Italija nahaja s sledečimi državami: Veliko Britanijo, njenimi dominijoni in kolonijami kakor tudi z britanskimi mandnatnimi ozemlji, dalje z Rusijo, Združenimi ameriškimimi državami, Guatemalo, Panamo, Kubo, Haitijem, Salvadorjem, San Domingom, Nicaraguo, Hondurasom, Costarico, Kitajsko, maršala Čangkajsko, Holandsko Indijo in Belgijskim Kongom. Države, s katerimi Italija ni v vojnem stanju, pač pa ima z njimi pretrgane diplomatske odnose: Egipt, Irak, Brazilija, Mehika, Kolumbija, Venezuela, Peru, Uruguay, Bolivija, Paraguay in Equador. Kar se tiče Francije, njenih kolonij in protektoratskih ozemelj, se z njo sicer nahaja v vojnem stanju, vendar obstaja neke vrste »premirje«. V odnosu do Grčije se ni spremenilo z vstopom Grčije v vojno proti Italiji nič, razen da so bile razveljavljene vse pogodbe, mesto njih pa so stopile v veljavo nadomestne carinske pogodbe. Podobno so propadle tudi vse pogodbe, sklenjene z bivšo Jugoslavijo, s Hrvaško pa so bile sklenjene nove.

Film o življenju in delu sedanjega papeža. Že nekaj časa izdeluje katoliška filmska družba film o življenju in delu sedanjega papeža Katoliške cerkve. Film bo dokumentaren in bo skušal podati v nepotvrjenih barvah delo Cerkev v sedanjih težkih časih. Vsako podrobno po pripravljalci uredili po sporazumu s sv. Očetom. Režiser filma je Romolo Marcellini. Film bo dolg okrog 2000 metrov in ga bodo po vsej verjetnosti izgotovili že do konca junija in ga potem dali v promet.

Naročajte Slovenski dom!

RDEČI KROG

ROMAN

Uvod

Zebelj

Prav gotovo je, da ne bi bilo skrivnosti »Rdečega kroga«, če ne bi imel gospod Viktor Paillon rojstni dan prav 29. septembra. Pa tudi dvajsetletnica mož, ki se zdaj že v grobu, bi bila gotovo še živa. Razen tega ne bi bil mogel tudi nepristranski policijski komisar nikoli zapisati in imenovati Thalijo Drummondovo za tatico in zaveznico tatov.

Mr. Paillon je večerjal s svojima dvema pomagačema pri »Rdečem petelinu«. To je bila predmestna gostilna v Toulouseu. Bili so veseli in dobro razpoloženi. Ko je odbila ura že tri čez polnoč, so se Paillon šele spomnil, da je prišel v Toulouse prav za prav zaradi tega, da bi usmrtil nekega angleškega zločince, Lightmana po imenu. »Otroka moja«, je dejal svojima tovarišema resno in nekam negotovo, »ura je odbila že tri, moramo pa še pripraviti »rdečo damo«.

Od »Rdečega petelina« so potem počasi odšli proti jetinščici, kjer je v enem izmed kotov stal vozček, na katerem so bili naloženi vsi sestavni deli »rdeče dame« ali giljotine, kakor so jo uradno imenovali. »Rdeča dama« se spretno smetala z vozčka na zemljo, jo začeli postavljati in jeklene rozile ročno vstavljati v lesene žlebove, po katerih bi morala sekira točno drseti.

Pomalo pa se je vsem trem, da niso bili vajeni južnofrancoskega vina, kajti sekira jim je tokrat delala preglavice, kljub temu, da so bili vajeni tega dela.

»No, bom pa jaz to uredil«, je dejal mr. Paillon in je sabl žebelj v ogrodje prav na tisto mesto, kamor ga ne bi smel.

S časom je bil na temnem, kajti vojaški, ki bi morali pri usmrtni skrbi za red, so že prikorakali na morišče...

Danilo se je, ko so vojaški privedli obsojenca na morišče. Bilo je že tudi toliko svetlo, da bi ga mogel spreten fotograf vzeti na ploščo.

»Pogum«, je zanimal mr. Paillon.

»Pojdite k vragu!« mu je odgovoril zločinec, ki je zvezan ležal na tla.

Mr. Paillon je potegnil za ročico in sekira je zdrsula... Toda samo do žebila.

Trikrat je poizkus ponovil, a vsakokrat mu je spodletelo. Medtem je razjarjena množica predrla vojaški kordon, nastala je zmeda in zločinec so morali spet odpeljati v ječo.

Enajst let pozneje je prav zaradi tega žebila umrlo več ljudi.

I. poglavje.

Pristaši

Ura je bila že toliko, da se je večina poštenih meščanov spravljala k počitku.

Iz zgornjih oken neke velike, v starem slogu zidane hiše, ki je stala na trgu, je svetloba razlivala svoje žarke na cestni tlak. Bila je že pozna jesen. Hud veter je majal gole drevesne veje. Po bližnji reki je vel ledeno mrzel piš, pred katerim nisi bil na varnem niti v najboljsem zavetju na cesti.

Mož, ki je počasi korakal ob visoki železni, ograji, je tudi drgetal od mraza, čeprav je bil tople obleden; neznane mu je bil namreč določil za sestanek prav ta kraj, ki je bil najbolj izpostavljen ledenomrzli burji.

Odpadlo jesensko listje, smeti in kosi papirja so se v blaznih vrtilnih dvigali v zrak in plesali svoj zmešan ples okrog njega. Gola drevesa so pošastno razprostirala svoje dolge veje nad njegovo glavo. Pozni spremljalec je s zavistjo gledal v prijetno razsvetljena okna stare hiše, kjer bi bil prav gotovo dobrodošel, le če bi potrkal na vrata.

Z bližnjega cerkvenega zvonika je bila enajsta ura in ni se še zadnji udarec čisto izgubil, ko je na trg privozil s veliko bratno in skoraj brez hrupa avtomobil ter se sunkoma ustavil zraven njega. Sprednje luči so bile zastele. V zaprtem avtomobilu je bila tema gosta kakor v rogu. Po kratkem preudarku je fakačji vstopil k avtomobilu, odprl vrata in vstopil. Sedel je na zadnji sedel. Le približno je mogel razločiti voznikov obris in tesno mu je postalo pri srcu, ko se je končno zavedel strašne važnosti koraka, ki ga je bil pravkar storil. Avtomobil je še vedno stal, pa tudi mož, ki je sedel za krmilom, je ostal negiben. Nekaj časa je vladala mrtvaška tišina, ki jo je slednjič vstopilski prekinil.

»No?« je vprašal nervozno in skoraj ježno.

»Ali ste se odločili?« je vprašal voznik.

»Ali bi bil tukaj, če se ne bi bil odločil?« je odločno odgovoril. dolece.

»Ali morda mislite, da sem prišel sem samo iz gole radovednosti?«

»Kaj hočeta od mene? To mi povejte, pa vam bom tudi jaz povedal, kaj hočem od vas!«

»Jaz vem, kaj hočeta od mene,« mu je odgovoril voznik. Njegov glas je bil pridušen in skoraj nerazločen kakor glas, ki bi prihajal izza krinke.

Ko se je vstopilski mož že malo privadil teme, je opazil nejasen obris črne svilene krinke, s katero je bil zastrt voznikov obraz.

»Vsi ste na rohu propada,« je nadaljeval voznik. »Porabili ste denar, ki ni bil vaš in zdaj se ukvarjate z mislijo na samomor. V to misel vas ni privedlo dejstvo, da ne morete poravnati svojih dolgov, ampak to, da imate nekega sovražnika, ki je odkril nekaj, kar vam ni v prid in kar bi vas moglo priversti v roke policiji. Tri dni je še od tega, kar ste si preskrbeli od neke kemične tvornice, katere član je tudi neki vaš prijatelj, posebno smrtonosen strup, ki bi ga steer ne mogli knpiti v nobeni trgovini. Vse teden ste potem porabili za to, da ste proučevali razne strupe in njihove učinke.

Neobjavljena pisma jezikoslovca p. Stanka Škrabca

P. Stanko je bil učitelj in vzgojitelj svojemu bratu

13. 1. (nadaljevanje).
...Po Zvonu se ne treba jokati; ako ne bo preveč splošneje notri, pošljem ti ga k letu, ko bo cel. Ako si ga pa znal, piši mi, da ne bom pojal zastoj. Nedavno sem prebral tudi Kodrov roman »Marjetica«, ki je bilo tudi v Zvonu govorenje od njega; da bi ti ga pošiljal, zdi se mi presurov, pa tudi predolgočasen...
Mraz je nekaj dni tudi pri nas zadostil; vendar še zmirom gatrože cveto na vrtni in tudi drugo cvetje, zlasti še semtrije kiki igelci. Snega še nemo imeli razen po trnovskih hribih in drugih še bolj oddaljenih.

Srčno, pozdravljenje Tebi in vsem domačim!
Stanko.

...Bukve, ki sem ti jih tukaj poslal, mislim, da te bodo veselile. »Prižgalec« je v resnici lep in skozi skozi pošten roman. Se ve, da se povest ne godi na naših domačih tleh, temveč v »Zedinjenih državah« v Ameriki; zato so nekatere reči notri, ki so za nas nekoliko tuje. Ali saj je potreba, da tudi tuje misli in navade spoznavamo, da spoznavamo svet, če drugače ne, vsaj iz bukev. Na svetu je res mnogo slabih in hudobnih ljudi, ali gotovo se dobi tudi dobrih in blagih lepo število; vzemimo si jih v zgled, kjer-koli jih najdemo.

Tudi Tomanovo »Zivljenje« je v marsikaterem oziru lepo in zgledno, vredno, da ga spozna slovenska mladina, ki ljubi svoj narod in hrepeni po

vedi in omiki. Priložil sem Ti zato tudi Matično knjigo »Dr. Lovro Toman«. Toman si ni tolikanj ko pesnik pridobil zaslug za naš narod, kakor ko buditelj narodne zavesti in naš zagovornik v deželni in državni zboru, vendar mislim, da se ti bo tudi marsikatera njegova pesmica dopadla; saj so polne goreče ljubezni do Boga.

Majarjeva slovnica je pisana v nekoliko čudnem jeziku, vendar mislim, da ti ne bo nerazumljiva, ako jo boš od konca paljivo bral. O priliki mi boš te bukve vrnil, vendar pa se nič ne mudi, lahko jih imaš eno leto ali še več.

Srčno pozdravljenje! Stanko.
(Cetrto nedatirano pismo.)
Bukve, ki Ti jih tu pošiljam, lahko ohraniš za zmirom, ker imam jaz še ene take. Onih bukev pa, ki sem Ti jih poslal zadnjič, še nič ne potrebujem, imej jih, dokler ali sam pridem, ali pa pišem po-nje... piši mi toraj kmalu, ako imaš kaj časa. Saj na polju, mislim, da še ne delate dosti, teško, če vam vreme dopušča. Pri nas vsaj je bilo poslednje tri ali štiri tedne prav kiso vreme; na Marije Device dan smo imeli celo sneg, ki ga pred ne bilo celo zimo. Zdej cveto tukaj breskve in tudi hruške so začele.

Srčno pozdravljenje tebi in vsem domačim! — Stanišlav.
(Nadaljevanje sledi!)

V treh vrstah...

V Kranjski gori in na Bledu so uredili mladinska okrevališča, kjer bo naenkrat prostora za 90 otrok. Otroške počitniške kolonije bodo predvidoma trajale po štiri tedne. V dve okrevališči bodo prihajali samo gorenski otroci, največ otroci delavskih družin.

Kakor po ostalem Koroškem, tako se bodo tudi v Celovcu posebno potrudili, da bodo pridelali čimveč zelenjave in sočivja. Tudi mestna vrtnarija bo pridelala za polovico celotnega pridelka več kakor pa druga leta. Tudi po kmetih je zelo velika propaganda za pridelavo sočivja in kaže, da bo dobro uspela.

Včerajšnja nedelja je bila poslednja v nizu nedelj, v katerih so zbirali prispevke za zimsko pomoč. Za včerajšnjo nedeljo so bili trgovci in obrtniki, ki imajo svoje izložbe, povabljeni naj primerne okrase te izložbe. Okraseitev naj bi imela namen, da bi ljudje tudi na zadnji dan zbirke za zimsko pomoč čim več darovali.

V Mežici so pretekli teden priredili koncert »po želji«, katerega čisti dohodek je šel v sklad za zimsko pomoč. Salonski orkester industrijskega godbe in moški pevski zbor sta nastopila. Ob tej priliki so nabrali vsega skupaj 1200 mark.

Na ozemlju Spodnje Štajerske je bilo vsega skupaj dozdaj prirejenih osem javnih zbirke za zimsko pomoč. Vse te zbirke so vrle nekaj več kakor 2 milij. mark, tako da odpade na vsakega prebivalca po pol marke. Toplega perila in oblek pa so na istem področju nabrali skupaj za 16 vagonov. Vse to nabrano perilo in obleko so odposlali na vzhodno bojišče.

29 posvetovalnih materinskih tečajev je bilo dozdaj prirejenih v okrožju Maribor — levi breg. Ob tej priliki so zdravniki pregledali 456 dojenčkov in majhnih otrok. Na domu pa je bilo obiskanih 812 otrok. Urad za ljudski blagor je podpiral 725 družin s čez 3000 otroki. Iz sredstev za zimsko pomoč pa je dobilo podpore čez 5000 družin, ki imajo čez 21.000 rodbinskih članov.

Preteklo sredo je priredil delovno politični urad okrožnega vodstva Brežice veliko javno delavsko zborovanje. Bilo je več govorov, med temi je neki govornik omenjal povečanje proizvodnje na Spodnjem Štajerskem. Govornik je nadalje dejal, da morajo spodnještajerski delavci napeti vse sile, da bodo s svoje strani pripomogli povečati produkcijo: to delavstvo, da mora doumeti, kaj pomeni delo v narodnosocialističnem smislu.

Celjski orkester bo znatno povečan, če se bodo seveda javili še novi glasbeniki, ki imajo vselej do skupnega muziciranja. Vabilo za pristop je izdal ravnatelj celjske glasbene šole.

V brčkem okraju bodo s posebnim traktorjem obdelali vso zemljo veleposesnikov in zapuščenno zemljo Srbov in židov. V tem kraju namreč zelo primanjkuje vprežne živine za obdelovanje zemlje.

Prihodnje leto bo preteklo 710 let, odkar imamo v Ljubljani frančiškane

Ljubljana, v aprilu.

Brez dvoma so naši frančiškani bili med prvimi redovi, ki so prišli v Ljubljano. Ze 710 let bo poteklo drugo leto, odkar je bilo mogoče zabeležiti njihov prihod v belo Ljubljano. Za tako lepo dobo bi bilo prav, da se pri nas tega zelo udomačenega reda malo natančneje spomnimo in Ljubljančanom ponatisemo, kar je o svojem redu zapisal dr. Angelik Tominec za 700 letnico. Takole piše:

Povsem točno se da ugotoviti, kdaj so se frančiškani za stalno naselili v Ljubljani. V splošnem se strinjajo zgodovinarji, da so prišli leta 1233. Pravi, da so prišli frančiškani iz Gorizije. Ondi je namreč že leta 1266. postavil Anton Padovanski samostan s cerkvijo na čast sv. Katarini. V Ljubljani je frančiškane najbrž poklical oglejski patriarh Bertold V., ki je bil osební prijatelj sv. Frančiška Asiškega, in je ponovno tožil, da se po Kranjskem razširjajo razne zmote. Ob prihodu v Ljubljano je bila izročena frančiškantom cerkev sv. Filipa, ki je stala nekod na sedanjem Vodnikovem trgu. Razen cerkve so meščani sezidali še samostan. Leta 1382 pa je cerkev s samostanom in okolico vred pogorela. Šele leta 1403 so začeli z zidanjem nove cerkve, oziroma s popravilom stare. Dovršena je bila leta 1412 in je dobila Marijo Vnebovzeto kot svojo patrono.

Leta 1686 je bil staremu samostanu dozidan nov, večji del, ki je bil dozidan v štirikotni obliki. Tudi cerkev so leta 1703 popravili in čisto prenovili. Leta 1755 je tedanji provincial dvignil samostansko poslopje še za eno nadstropje. S tem je dal samostanu lepe celice in svetle hodnike. Ko so se leta 1784 frančiškani preselili na sedanjí Marijin trg, so njihovo cerkev podrli že naslednje leto. Samostan je preživel cerkev nekoliko preživel za 116 let. Po odhodu frančiškanov so imeli ondí usmiljeni bratje nekaj časa bolnišnico, pa so kmalu na predlog Ant. Linhartar preselili tjakaj šole, v prvi vrsti nekdanji licej. Leta 1895 je potres tako pohabil staro samostansko, tedaj licejsko poslopje, da so ga morali leta 1903 podreti do tal.

Kakor že omenjeno, so prišli frančiškani z Vodnikovega trga k cerkvi Marijinega Oznanjenja leta 1784. To so do tedaj imeli v oskrbi avguštinci, katere pa je cesar Jožef II. prepodil. Na mestu eadane cerkve je etala cerkev, posvečena sv. Martinu. Zaradi lažje obrambe pred Turki so jo leta 1494 porušili do tal, avguštince pa preselili k cerkvi sv. Jakoba, kjer so si sezidali pozneje še samostan.

Cerkev je leto pozneje uničil požar, dve leti kasneje pa je isto usodo dočkal tudi samostan. Samostan so avguštinci obnovili, in so ostali v njem, dokler jih ni leta 1784 pregnal Jožef II. in tam naselil frančiškane. Leta 1785 je v splošni ureditvi župnijskega območja predmetna župnija Marijinega Oznanjenja, in samostanska cerkev je služila tudi za župnijsko. Leta 1804 je bilo oskrbovanje župnije izročeno frančiškantom, ki jo oskrbujejo še danes.

Potree leta 1895 je v samostanu povzročil take razpoke, da je tedanji gvardijan moral podpreti tretjino samostana ter nov del dozidati.

V Bolgariji se bo odpravila brezposelnost s tem, da bodo pospešili številna javna dela, zlasti ceste, kjer bodo zaposleni vsi brezposelni v državi, je rekel bolgarski minister za javna dela.

Ameriška vlada je uvedla nadzorstvo nad celotnim železniškim prometom in prevzela razpolaganje z voznim parkom. Ravno tako je zaplenila lokomotive in vagoni, naročene v tovarnah.

Vrnimo ljubljanskim čevljarjem čast!

Ljubljana, 14. aprila.

Skoraj z zmagošnjem je bilo ponekod poročano, da bodo danes popoldne odstranjene skromne stojnice, na katerih so ljubljanski čevljarji prodajali svoje izdelke, to se pravi čevlje. Res je, modernizacija živilskega trga je prav to pomlad odpravila zastarele mesarske stojnice in skoraj umevno je, da odpravlja tudi čevljarske. Toda opazke, ki so izšle v dnevniki na račun teh šestih stojnic, so pa kar malo pretirane. Mož, ki je pisal take opazke na račun šestih čevljarskih stojnic, se najbrž ni zavedal, kaj so te stojnice nekoč pomenjale in kakšne važnosti jim je pripisoval čevljarski stan. Seveda je še manj znano, da so bile te stojnice nekoč neposredna posredovalnica za obutev med kmetijskim ljudstvom, ki je prihajalo v Ljubljano ob tržnih dnevih, in med ljubljanskimi obrtniki. Vse to je zdaj pozabljeno, vendar pa je vredno, da se sem in tja obudi k spominu.

Tako pošten čevljarski mojster, kakor je bil na primer pokojni Luka Kalan, saj je delal v Ljubljani okoli 40 let, nazadnje v nekdanji Kravji dolini (Vidovdanski cesti), ta vendar ni mogel biti navaden sejmari, ki hodi od sejma do sejma. Svoje izdelke, izdelane brez stroja, samo na roko, je že od leta 1917 (eredi prve svetovne vojne) prodajal tudi na sedanjem živilskem trgu. Pošten krščanski mož, poznala ga je vsa Ljubljana — je svoje otroke vzgojil v svojem duhu. Njegov sin Jože je dandanaš ugleđen trgovec s čevlji. V tem je namreč resnica, da se današnji slovenski trgovci vzgajajo iz nekdanjih poštenih obrtniških rodbin in zato jih še ne smemo zaeramovati, če je njihov oče za svoje pošteno delo prodajal na Vodnikovem trgu čevlje, ne pa v razkošni in z lepim pohištvom opremljeni trgovini!

Očitek, da so si ti prodajalci čevljev nekako »prisvojili« mesta svojih stojnic, tudi ne bo držal. Ze pred prvo svetovno vojno so imeli na Vodnikovem trgu nekateri čevljarji svoje stojnice, leta 1917 pa jih je tedanji tržni urad preselil tja, kjer so bili do danes. Leta 1917. je tam tekel še umazan kanal, toda časoma so ga ti prodajalci popravili. Umevno, da gre napredek mesta in trga svoje pot, toda vendar ne metati kamenja na ljudi, ki so že pred 25 leti prispevali po svoje k napredku mesta. Saj, kdo pa se dandanes še spomni, kako je Vodnikov trg izgledal leta 1917!

Teh šest, (včasih je bilo več), prodajalcev čevljev na Vodnikovem trgu, ti res niso bili vodilni v modi. Toda, kdor je hotel kupiti dobre, solidne čevlje, ne glede na modo, ta jo je zavlil k tem prodajalcem. Naše mame niso mogle kupiti pri tej ali oni trgovini dobrih, »zaresnih« čevljev, takih, z dobrim podplatom in obšitih s klobučevino, ne, taki niso bili v modi! Na Vodnikovem trgu so jih dobile! In če je prišel trden kmet v Ljubljano in je hotel dobiti čevlje, take, ki veljajo za polje in za goro, ali mislite da je zavlil k »Bati« ali »Astri« ali kam drugam? Šel je na Vodnikov trg, se tam primojunal, da so čevlji predragi, nazadnje pa je le izbral in plačal, kar mu je bilo pač po volji.

Vance je pomežiknil, pobobnal s prsti po mizi in nadaljeval: »Potem je še neka druga nerazumljiva stvar. Čeprav so bila vrata njegove sobe ki drže na hodnik, odprta, nihče s prvega nadstropja ni slišal strela, nihče! Sproot pa ga je natančno slišal spod v srambo, ki je za jedilnico.«

»Zvok včasih ubere zelo čudno, ne navadno pot.« je pripomnil Markham skoraj avtomatično. »Pri tem satanskem načrtu ni nič slučajnega, Markham; prej bi rekel, da je v njem strašna doslednost in da ima vsaka najmanjša podrobnost svoj globoki smisel! Nič ni bilo prepuščena golemu naključju in morda je prav izredna previdnost tista, ki nam bo ogradila morilec.«

Pozvonil je telefon in Markham je odšel k njemu. »Kličte me Von Blon, ker bi nujno rad govoril z menoj.« je dejal Markham, obrnjen proti nam. »E, to je zelo zanimivo,« je pripomnil Vance.

Hiteli smo v urad in Von Blon je se začudil, tudi takoj prišel.

Ljubljana

Koledar

Danes, torek, 14. aprila: Justin, m. Sreda, 15. aprila: Teodor, m.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: mr. Sušnik, Marijin trg 5; mr. Kuralt, Gosposvetska c. 10; mr. Bohinec ded., Cesta 29. oktobra 31.

Slovesni Requiem za pokojnim akademikom Frančkom Zupcem bo v četrtek, 16. aprila t. l., ko poteče mesec dni od njegove tragične smrti, ob osmih v frančiškanski cerkvi Vabljeni gg. starešine, akademiki, tovariši športniki bivšega ASK.a, prijatelji in znanci!

Zaradi živilišnih nakaznic ne pozabite mestnemu preskrbovalnemu uradu naznaniti vseh sprememb naslovov, predvsem pa vse izselitve. V nobenem primeru namreč ni dovoljeno dobivati nakaznic za one, ki jih ni več v Ljubljani.

V nedeljo, dne 19. t. m., bo koncertiral na orglah ljubljanske stolnice mojster na orglah profesor Stanko Premrl. Koncertni spored obsega klasične in moderne skladbe za orgle iz italijanske in slovenske glasbene literature. Podrobní spored bomo še objavili. Danes pa že opozarjamo na koncert, katerega začetek je določen na pol 7. uro zvečer. Vstopnice so v prodaji v knjigarni Glasbene matice.

Ljubljansko gledališče

Drama:

Torek, 14. aprila ob 17.30: »Človek, ki je videl smrt«. Red Torek.

Sreda, 15. aprila ob 17.30: »Konto X«. Red B. Četrtek, 16. aprila ob 17.30: »Zaljubljena žena«. Red Četrtek.

Opera:

Torek, 14. aprila: »Indija Koromandija«. Mladinska opereta. Izven. Znižane cene od 15 lir navzdol.

Sreda, 15. aprila ob 17: »Orfej in Evridika«. Red Sreda.

Četrtek, 16. aprila ob 16.30: »Evgenij Onegin«. Red A.

Victor Eftimiu: »Človek, ki je videl smrt«. Komedija v treh dejanjih. Godi se v polpretekli dobi v hiši bogatega romunskega vinskega trgovca Aleksandra Filimona. Dejanje se pleče okrog neznanega potepuha, ki ga je rešil Filimon pred samomorilnim skokom v vodo. Odločilni vpliv, ki ga zadobi potepuh v rodbini, povzroči razne konflikte. Igrali bodo: Filimon — Cesar, njegovo ženo — Gabrijelečeva, njegovo hčer — Simčičeva, lekarnarja Leona — Vl. Skrbinšek, njegovega sina — Raztresen, potepuha — Jan. Režiser in inscenator: inž. B. Stupica.

Bernauer in Oester: »Konto X«. Tridejanska veseliga o skrivnostnem kontu, ki ga je ustanovila nesebična ljubezen mladega advokata, da bi pomagal rodbini ljubljanskega dekleta. Osrednji lik je vodja njegove pisarne, Izidor Skrakoper ki razkrije tajnost konta X in razplete dejanje. Igro je zrežiral: Milan Košič.

Sliko presv. Srca Jezusovega v vsako slovensko hišo! Kupite jo, stane le 3 lire!

Franz Lehar: »Indija Koromandija«. Opozarjamo, da bo predstava v torek ob 15 po znižanih cenah od 15 lir navzdol. Zgodba o dveh neuganih kljukeih, čevljarskih vajencih, ki se napotita v deželo pozeruhov in lenuhov, Indijo Koromandijo, je enako zabavna za staro in mlado. Melodiozna glasba in ljubki baletni dajo delu živahnost in pestrost. Nastopili bodo: Marjivka, vila pridnosti in dela — Barbičeva, Lenigol, duh lenobe — B. Sanein, Kneftrač, čevljar — Pianeei, Genovefa, njegova žena — B. Stritarjeva, Pupislav in Papislav, ministar — Jelnikar in Arčon. Solo plešejo Remskarjeva, Suštaršičeva in Pogačar. Dirigent: R. Simoniti, režiserka: M. Slavčeva, koreograf: inž. P. Golovin, inscenator: V. Skrušny. Veljalo bodo znižane cene od 15 lir navzdol.

Ch. W. Gluck: »Orfej in Evridika«. Peti bodo: Orfeja — Golobova, Evridiko — Vidaličeva, Amorja — Kušejeva. Dirigent: D. Zebre, režiser: C. Debevec, zborovodja: R. Simoniti, koreograf: inž. P. Golovin.

VISITATE DALL' 11 AL 27 APRILE LA FIERA DI MILANO IL PIU' GRANDE MERCATO D'ITALIA 5500 ESPOSITORI 15 NAZIONI PARTECIPANTI

Informazioni: DIREZIONE FIERA DI MILANO - MILANO - VIA DOMODOSSOLA ENTE PROVINCIALE PER IL TURISMO - MILANO

OBISČITE OD 11. DO 27. APRILA MILANSKI VILSIJEM NAIVECJE TRZISCE V ITALIJI 5500 RAZSTAVLJALCEV 15 NARODNOSTI

Pojasnila:

S. S. van Dine KRIMINALNI ROMAN 40

»Imaš prav; lahko razlagamo tisti ropot z vrati tuda na ta način.«

»Danes popoldne pa so se stvari razvijale mnogo enostavneje. Stopinje so bile narejene od devetih do polnočne enkrat. Policisti niso videli nikogar niti da bi šel v hišo, niti iz nje. (Preden je šel Sproot nazgor po stopnicah, je nekaj časa prisluškoval v jedilnici in bi bil brez dvoma moral slišati, če je šel kdo tedaj po stopnicah.) Res pa je, da je medtem, ko je šel Sproot po stopnicah za služinčad, morilec lahko hitel po glavnih stopnicah navzdol. Ali ni to verjetno? Ali more biti prav tako verjetno, da je zločinec počakal zgoraj medtem, ko je po hiši nastalo vznemirjenje in bi ga lahko vsak trenutek zalotili? Ne verjamem. Straže niso videli nikogar. Zato trdim, da po Rexovi smrti po stopnicah ni nihče odšel. Stopinje so bile pripravljene že prej. Toda morilec si takrat ni upal oditi ter se potem vrniti, ker se je bal, da ga straže ne bi opazile. Poleg tega pa je bila steza pometena že prej. Naš »popotnik« se je ustavil pri vratih, si nataknil galoše, se potem

sukal okrog hiše in slednjič prišel po zunanjih stopnicah skozi Adino sobo na hodnik.«

»Ze razumem.« je pripomnil Markham ter si otrešal pepel s cigarete, »toda ti si prej trdil, da so bile galoše v hiši.«

»Imaš prav. V začetku res nisem pomislil na srambo, pač pa le na Chestrovo in potem na Julijino sobo ter sem nameraval iti še prav na vrh, v sobe za služinčad, ko sem se nenadno spomnil tiste zgodbe o »vratih, ki se zapirajo«. Tedaj pa je moj pogled običajno na srambo, ki je res odlično začasno skrivališče. In pomislite, prav tam so bile te galoše. Morilec se je moral posluževati te srambe po vsakem zločinu in je potem samo še čakal trenutka, ko bi te galoše lahko še boljše skril.«

»In kam naj bi jih bil skril med tem časom, ko so policisti preiskovali hišo?«

»Tega vam ne bi mogel povedati. Lahko so bile skrite kje zunaj.«

»Nastal je dolg molk.

»Najdba galoš dobro podkrepljuje

pravilnost tvoje razlage, Vance! Toda, ali razumeš, kaj naj bi to za nas pomenilo? Če so tvoja izvajanja točna, potem smo davi celo govorili z morilecem samim. Strašno! Ne morem si misliti, da bi bil kdo od družinskih članov samih taka divja zverinca!

»Takšna sodba bi bila površna, dragi moj! Jaz sem brezobziren in doslej izključujem eno samo osebo. Frau Mannheim, kajti ona ima za kaj takšnega premalo bujno domišljijo. Glede vseh drugih pa moram reči, da si jih lahko zelo lepo predstavljam kot zločince. Popolnoma napačna je misel, da bi morilec moral biti že po obrazu nekaj čisto posebnega. Noben zločinec dozdaj še ni imel takšnega obraza, ki bi bil zanj res primeren. Tisti ljudje, ki bi jim človek po obrazu prisodil, da so morilci, so navadno najmanj škodljiva bitja na svetu.«

»Iščem zdaj logično zvezo med galošami in ostalim.« je dejal Markham po dolgem molku. Njegov obraz je razodeval velik strah. »Bog se nas usmili, Vance, te more se moramo iznebiti. Kdo je torej mogel priti v Rexovo sobo in streljati pri belem dnevu nanj? Nekdo iz hiše same, brez dvoma, nekdo, ki ga drugi družinski člani ne morejo imeti na sumu. In tako bi si lahko razložili tudi izraz groze in presenečenja na Julijinem in Chestrovem obrazu, ni res? Kar okameneti sta morala od strahu pred nezanimivim razodetjem. Da, vse to podpira tvojo razlago, vse, razen mirnih potez na

Rexovem obrazu. Rex je očitno umrl mirno, ne da bi se bil morda prestrašil svojega morilca. Zakaj njegov obraz ne razodeva preplašenosti, groznega spoznanja, da stoji pred njim morilec? Ta je moral biti samo še nekaj korakov proč od njega in Rexove oči prav gotovo niso mogle ostati mirne. Človek bi znal pri tem, dragi moj!«

Vance je pomežiknil, pobobnal s prsti po mizi in nadaljeval: »Potem je še neka druga nerazumljiva stvar. Čeprav so bila vrata njegove sobe ki drže na hodnik, odprta, nihče s prvega nadstropja ni slišal strela, nihče! Sproot pa ga je natančno slišal spod v srambo, ki je za jedilnico.«

»Zvok včasih ubere zelo čudno, ne navadno pot.« je pripomnil Markham skoraj avtomatično.

Pri tem satanskem načrtu ni nič slučajnega, Markham; prej bi rekel, da je v njem strašna doslednost in da ima vsaka najmanjša podrobnost svoj globoki smisel! Nič ni bilo prepuščena golemu naključju in morda je prav izredna previdnost tista, ki nam bo ogradila morilec.«

Pozvonil je telefon in Markham je odšel k njemu.

Kličte me Von Blon, ker bi nujno rad govoril z menoj.« je dejal Markham, obrnjen proti nam.

E, to je zelo zanimivo,« je pripomnil Vance.

Hiteli smo v urad in Von Blon je se začudil, tudi takoj prišel.

»Morda je stvar nepomembna,« je začel, kakor bi se bil skoraj opravičeval, »toda rad bi vas obvestil o dogodku, ki se mi je pripetil davi. Najprej sem mislil, da bi to naznanil policiji, da pa bi se izognil kakšnim nevspešnostim, sem se rajši obrnil na vas, da čimprej ukrenete potrebno.«

Markham je mirno čakal, da bo Von Blon nadaljeval.

»Komalj sem to opazil, sem že telefoniral b Greenejevem,« je omahoval Von Blon, »pa so mi rekli, da ste vi že odšli. Tako sem po zajtrku prišel naravnost sem.«

Von Blon je še vedno okleval.

»Moram vam povedati, da navadno nosim s seboj majhno zalogo zdravil, če bi se slučajno pripetilo kaj nujnega...«

»Kakšna zdravila?«

»Strihnin, morfij, kofein, nekaj za uspanje in za spodbudo...«

»Je vaš prihod morda kaj v zvezi s tem...?«

»Da, v neposredni zvezi! Po kratkem premoru je zdravnik nadaljeval: »Davi sem dal v svoj ročni kovček majhno tubo raztopljivega morfija in zavitek, v katerem so bile štiri majhne tube strihnina.«

»No, in?«

»Morfij in strihin sta izginila.«

Markham se je obrnil k njemu in se začudil.

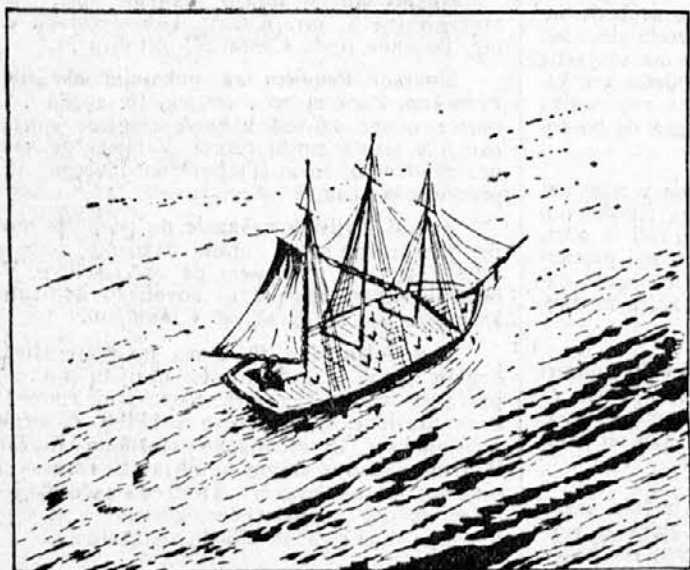
»Iginila?«

Andrejčkov
Jože

Žalost in veselje

Roman
v slikah

Risal Jože Beranek Besedilo priredil Mirko Javornik

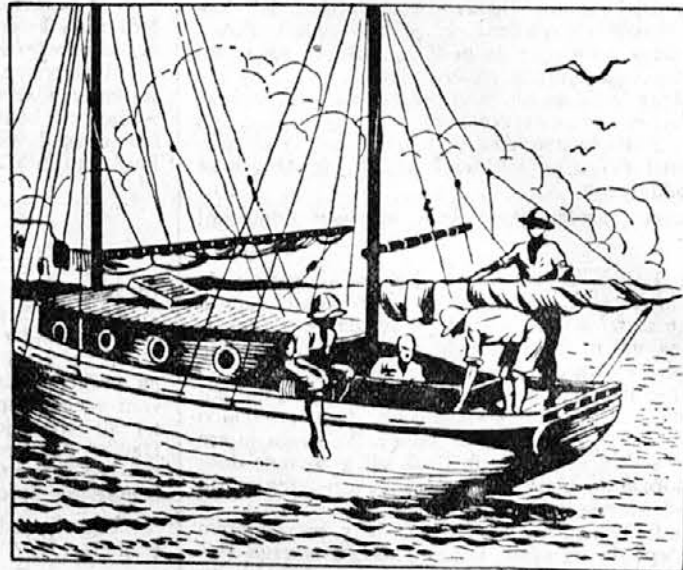
538.

»Lastovico« so v pristaniu kmalu razgovorili ter natožili novega blaga. Krmar bi bil ostal kaj več v Kal-kuli, Alešu pa srce ni dalo miru. Hotel je nazaj na oto-ke, kjer je upal, da bo našel očela. In »Lastavica« je čez nekaj dni spel s polnimi jadri drsala po odprtem morju.

539.

Na Javi je »Lastovico« ob prihodu že čakal Irgovec Edmond, ki je Alešu pristrčno stisnil roko kakor star znanec. Povedal je, da sta se kapitan in Tomaž srečno rešila ter odpotovala v Kalkuto, prepričana, da bosta tam našla svojo ladjo in ljudi. »Kaj storili?« se je spraševal zdaj Aleš.

540.

Tisti večer pa je v batavijsko pristanišče prijadrala razkošna ladja nekega ameriškega bogatina, ki si je krajšal čas s tem, da se je voziral po svetu in za- pravljaval premoženje. Mornariji so zvili jadra in ladjo za- sidrali, potem so pa krenili po mestu.

Gospodarski in politični pomen otoka Ceylona

»Kdor ima Ceylon v rokah, je gospodar vse južne indijske obale«

Vojna nevarnost se je zadnje čase prav precej približala tudi v Prednji Indiji ter otokom ob njej, zlasti še največjemu med njimi, Ceylonu. 1. aprila so v Colombu, ceylonskem glavnem mestu, prvič, odkar traja sedanja vojna na Daljnem vzhodu, imeli letalski alarm. To je bil nekaj opomin, da je treba v bližnji bodočnosti računati z japonskim napadom tudi na otok ob južnem koncu bogate In-dije. In res je sledil že 55. aprila prvi siloviti japo-nski letalski napad na Ceylon, oziroma njegovo pre- stolnico Colombo. Nad nekaterimi drugimi utrje- nimi kraji na Ceylonu se je tedaj pojavila kar 75 japonskih bombnikov, ki so temeljito opravili svoje delo in je bilo pri tej priliki tudi precej žrtev. V naslednjem naj navedemo nekaj podatkov o tem v vsakem oziru zelo pomembnem otoku, kakor jih beremo v nekem poročilu iz Rima.

Nekaj več ko dve Siciliji

Otok Ceylon spada med razmeroma precej ve- like otoke na svetu. Meri 65.000 kv. kilometrov, ne- kaj več kot Irsko, ali nekoliko več kot dvakratna Sicilija. Od severnega do južnega konca je Ceylon dolg 435 kilometrov ter ga od azijske celine, t. j. od Indije, loči morska ožina Palk, široka kakšnih 80 kilometrov. Nekako 30 km daleč se v to ožino vlečejo nizki peščeni otoki, nekaj ostanev nekdanje kopne zveze med Indijo in sedanjim Ceylonom.

Otok je izredno bogat. Nad vse sijajno uspeva na njem brazilski kavčuk. Nahajališča dragih kam- nov spadajo med najbogatejša na svetu. Na Cey- lonu imajo ogromne nasade riža, čaja in kakaoa. Ceylon ima približno

5 milijonov ljudi

od katerih je nad tri milijone takomenovanih Sin- galezijcev. Evropejcev je bilo na tem otoku še do pred kratkim komaj kakšnih 10.000. Ob ceylonski obali je mnogo mest, pa tudi v notranjosti otoka. Med njimi so najvažnejša: Colombo kot glavno me- sto, Jaffna, Kandy in Nuwara. Najpomembnejše je, kakor že rečeno, mesto Colombo, ki ima tudi iz- vrstno urejeno in brez dvoma tudi najboljšo pri- stanišče na vsem otoku. Od njegovih pristaniških pomolov, ki so dolgi skoraj pet kilometrov, se usta- vi na leto približno 4000 ladij z nad 13 milijoni to- nami.

Gospodarski pomen otoka Ceylona ni nič manj- ši kot politični. Zgodovina namreč dokazuje, da ti- sti, kdor ima otok Ceylon v svojih rokah, z lahko- to gospoduje tudi nad vso južno indijsko obalo.

Japonci so samo še 1000 km proč

Spričo tega je tudi razumljivo, zakaj je Anglija takoj po padcu Singapura in Ranguna tako hitro

poslala na Ceylon dva svoja najboljša vojaška po- veljnika: admiral Laytona, ki je poveljeval an- gleškemu brodogradu na Daljnem vzhodu do trenut- ka, ko sta bili pogubljeni ladji »Prince of Wales« in »Repulse«, ter generala Pownalla, ki je bil do

Silen požar v salvadorskem pristanišču

Zgorelo je poleg drugega tudi 65.000 vreč prave kave — škodo cenijo na 25 milijonov lir

Iz Buenos Airesa poročajo o silovitem požaru, ki je nastal pred nekaj dnevi v pristanišču Acajuta v republiki Salvador. Ogenj je pristanišče skoraj popolnoma uničil ter povzročil ogromno škodo.

Pristanišče Acajuta je največje, kar jih ima re- publika Salvador in leži ob obali Tihega oceana. Preko njega gre ves trgovski promet, oziroma vsaj izvoz iz te ameriške republike. In prav v tem pomembnem pristanišču mestu je izbruhnil tako hud požar, da kaj takšnega baje že sto let ne pom- nijo.

Venezuela in njena stiska za kavčuk

Na podlagi poročil, ki prihajajo iz Venezuele, z veliko zaskrbljenostjo gledajo na hitro pojemanje kavčukovih zalog, kajti te vrste surovine v zadnjem času ni od nikoder več. Casopisi zahtevajo, da je nujno potrebno uvesti državno nadzorstvo nad kav- čukom, če naj se zagotovo potrebne količine te su- rovine vsaj za najnujnejše stvari. Tovarne v Cara- casu, v katerih izdelujejo gumijaste cevi za avto- mobile, ne morejo nikjer več kupiti potrebnih ko- ličin kavčuka. Zato obstoji upravičen strah, da bo promet z avtomobili moral biti zelo omejen če ne celo sploh ukinjen. Kakor je znano, je prevažanje raznega blaga prav z avtomobili v Venezueli iz- rednega pomena, kajti Venezuela nima bogve ko- liko železniških prog, vsaj zadosti ne, da bi z nji- mi lahko zadostila vsem potrebam po prevozu ljudi in trgovskega blaga. Poudariti je treba dej- stvo, da so glavna polja, na katerih v Venezueli ra- stajo pšenica, koruza in krompir, v bližini gorovja Andov in da jih z glavnimi mesti vežejo po ve- liki večini le ceste. In če bodo morali zaradi po- manjkanja gumijskega tovornjaka z avtomobili usta- viti, bo gotovo precej trpelo redno oskrbovanje ve- nezuelskih mest z glavnimi poljskimi pridelki.

tedaj, ko so Japonci zavzeli ves Malajski polotok, načelnik Wavelovega glavnega stana. Dobila sta tedaj ukaz, naj čimbolj utrdita otok Ceylon.

To vsekakor ni bila lahka naloga, kajti s tem, da so se Japonci 26. marca polastili otokov Anda- manov in Nikobarov, razpolaga Japonska zdaj z najboljšimi letalskimi in mornariškimi oporišči, ki so oddaljeni komaj še tisoč kilometrov od otoka Ceylona.

O škodi, ki jo je povzročil ogenj, so se zve- dele med drugim tudi naslednje podrobnosti: Pri- stanišče naprave, številna skladišča raznega blaga, razna javna poslopja, med drugimi tudi poslopje mestne občine, pošta, sedež policije in pristanišče straže — vse to je požar popolnoma razjedal. Ogenj je zajel tudi skladišča v pristanišču samem ter v njih upelnil 65.000 vreč kave!

Vse škode seveda še ni mogoče natančno oce- niti, računajo pa, da znaša najmanj milijon dolar-jev. Poročilo pa nič ne pove, kdo naj bi bil požar zakrivil, zločinska roka ali pa gola neprevidnost.

Stroge kazni za verižnike v Nemčiji

Smrt tistim, ki skušajo sedanje razmere izkoriščati v škodo drugih

V eni svojih zadnjih števil prinaša »Völki- scher Beobachter« poročilo, v katerem govori o celi vrsti težkih obsodb zaradi verižništva ali dru- gih dejanj, ki niso v skladu s predpisi glede živila. Na čelu seznama oseb, ki so se hudo pregrešile nad določbami glede živila ter s tem v večji meri oško- dovale pošteno prebivalstvo, je neki Paul Vollmer, star 44 let, doma iz Hamma v Westfaliji. Obsodilo ga je posebno sodišče v Dortmundu na smrt in je bila smrtna kazen nad njim tudi že izvršena. Ob- tožnica mu je očitala, da je odtegnil skupnosti več- je količine raznih živil, zlasti sirovega masla in si- ra. Te stvari je potem na skrivaj prodal po zelo visokih cenah, ali pa v zameno zanje zahteval druga živila. Policija mu je sledila le prišla na sled te uvedla na njegovem stanovanju podrobno preiskavo. Našla je velike zaloge raznega nedovo- ljenega blaga, med drugim tudi precej moke in jajc. Ta živila so se že kvarila.

Druga smrtna obsodba je bila izrečena in iz- vršena nad nekim mesarjem, po imenu Friedrichom Deutschem iz Berlina. Tudi ta se je skušal odte- g.

Zapomnil si bo, kako je bilo v hladilnici...

O svojevrstnem dogodku pišejo iz Buenos Airesa, o dogodku ki se je pripetil argentinskemu inženirju, nekemu Luisu Valdivia. Zgodilo se je tole: Inženir Luis Valdivia je stopil v hladilnico, da bi se prepričal, kakšna temperatura vlada v njej. Ko je ugotovil, je hotel oditi spet ven. Na svoje veliko presenečenje, če ne celo na grozo je videl, da so bila vrata za njim tak- zaskočila, da jih od znotraj ni mogel več odpreti. Ostal je v hladilnici zaprt nad štiri ure. Vedno bolj je čutil, kako mu udje postajajo vedno bolj otrpli, da zmrzuje. Obšla ga je groza ob misli, da bo morda moral v tej bla- dilnici umreti. Začel je obupno tolči s pestmi po vratih ter tudi z nogami na vso moč brcati vanje, da bi le koga priklical. Niti za trenutek si ni upal biti pri miru, ker se je preveč bal, da bi zmrznil. Slednjič je že skoraj izgubil vsako upanje na reši- tev. In res bi bil v hladilnici tudi umrl, če ne bi v zadnjem trenutku nekdo le elišal njegovih obupnih klicev in razbijanja po vratih ter mu šel odpret. Nesrečni, ali pa morda nad vse srečni inženir si je pred svojim rešiteljem od onemoglosti zgrudil na tla, spravil pa so ga počasi le spet k življenju. Ka- dar bo še šel v tisto svojo hladilnico, ali v kakšno drugo, si gotovo ne bo pozabil natančneje ogledati, kako se vrata zapirajo.

»SLOV. DOM« v vsako hišo!

J. RENARD

ROMAN GRDEGA OTROKA

Honorina.

Gospa Lepicova: »Koliko ste pa že stari, Honorina?« Honorina: Sedem in šestdeset let, od vseh svetih, gos- pa Lepicova.

Gospa Lepicova: »Stari ste že, uboga reval!« Honorina: »Kaj zato, če človek lahko dela. Nikoli še nisem bila bolna. Sodim, da so konji manj trdni od mene.«

Gospa Lepicova: »Ali naj vam nekaj povem. Hono- rina, Vi boste kar na lepem umrli. Nekega lepega večera, ko se boste vračali od perišča, se vam bo zdel vaš naravnost koš težji, vaša samokolnica upornejša za vožnjo kakor druge večere. Zlezli boste na kolena med obe ročici pri samokolnici, zarinili nos na mokro perilo na njej, in bo po vas, Vzdignili vas bodo mrtvo.«

Honorina: »Ne dajte no, da se smejem, gospa Lepicova. Nič se ne bojte. Noge in roke imam še trdne.«

Gospa Lepicova: »Nekoliko ste zlezli v dve gube, res, pa če se komu hrbet usloči, lažje pere in ga manj križ boli. Škoda le, da vam oči pešajo! Nikar ne ugovarjajte, Honorina! To opažam že nekaj časa.«

Honorina: »Bistro vidim kakor takrat, ko sem se možila!« Gospa Lepicova: »Dobro. Odprite omaro in dajte mi krožnik, katerega koli že. Če brišete posodo, kakor je treba, zakaj potem ta sopara na krožniku?«

Honorina: »V stenski omari je vlažno.«

Gospa Lepicova: »Ali so v stenski omari tudi prsti, drejjo po krožnikih? Poglejte to sled!«

Honorina: »Kje pa, prosim, gospa? Jaz ne vidim nič.«

Gospa Lepicova: »Saj vam to ravno očitam, Honorina. Poslušajte me. Ne pravim, da postajate zanikrni. Krivico bi vam delala. Ne poznam je ženske tu okoli, ki bi vam bila kos v prid- nosti. Sami starate se. Tudi jaz se staram. Vi se staramo in že pride tako, da sama dobra volja ne zadošča več. Stavim, da začetite včasih kakor mreno pred očmi. In zaman si jih men- cate, ne gre stran.«

Honorina: »In vendar bistro gledam in nič motno ne vidim, kakor če bi imela glavo v vedru vode.«

Gospa Lepicova: »Pač, pač, Honorina, lahko mi ver- jamete. Še večerjate ste dali gospodu Lepicu umazan kozarec. Nič nisem rekla, ker sem se bala, da bi vam bilo hudo, ko bi priš- lo do kakšne komedije. Tudi gospod Lepic je bil tiho. On zmeraj molči, ampak mu nič ne uide. Človek bi mislil, da se za kakšno reč ne zmeni. Zmota! Opazuje in vse mu ostane v spominu. Samo s prstom je odrinil vaš kozarec in bil je toliko pogumen, da je pokosil brez pijače. Trpela sem zaradi vas in zaradi njega.«

Honorina: »Šmenta tudi, da se gospod Lepic onegavi pred svojo služkinjo! Samo rekel bi bil in bi mu bila dala drug kozarec.«

Gospa Lepicova: »Že mogoče, Honorina, ampak še bolj prebrisane kakor ste vi ne spravijo gospoda Lepica k besedi, če je sklenil, da bo molčal. Niti jaz ne poskušam več. Sicer pa ne gre za to. Kratko in malo, kakor sem rekla: vaš vid peša iz dneva v dan. To že ni taka reč, če gre za bolj groba dela, za žehto. Natančnejša dela pa niso več za vas. Čeprav bi me to veljalo nov trošek, bi rada poiskala nekoga, da vam pomaga...«

Honorina: »Jaz že ne bi trpela nobene druge ženske pod nogami, gospa Lepicova.«

Gospa Lepicova: »To sem hotela reči. Kaj torej? Od- krito mi povejte, kaj mi svetujete?«

Honorina: »Bo že šlo tako do moje smrti.«

Gospa Lepicova: »Do vaše smrti! Kaj pa mislite, Hono- rina? Vi boste še nam vsem sli za pogrebom, kakor upam. Ali menite, da računam z vašo smrtjo?«

Honorina: »Pa me menda ne mislite odpustiti zato, ker sem z brisačo premalo potegnila po krožniku? Jaz sploh ne grem drugače od hiše, kakor da me vržete skozi vrata. In ko bom zunaj, ali naj crknem?«

Gospa Lepicova: »Kdo pa govori o tem, da bi vas od- puščala, Honorina! Vsa kri vam je stopila v glavo. Pomenku- jeva se druga z drugo kot prijateljici — vi se pa razburjate in kvasite neumnosti, ki niso za nikamor.«

Honorina: »Hudimana, kaj jaz vem?«

Gospa Lepicova: »In jaz? Vid vam ne peša ne po vaši ne po moji krivdi. Upam, da vas bo zdravnik ozdravil. To se pač zgodi. Katera od naju pa je dotlej bolj v zadregi? Vi: niti ne slutite, da se vaših oči loteva bolezen. Gospodinjevo pri tem trpi. Iz zgolj ljubezni vas opozarjam, da preprečim kaj hujšega, in tudi zato, ker imam, kakor se mi zdi, pravico, da prijazno kaj pripomnim.«

Honorina: »Kolikor vas volja. Storit, kakor vam je prav, gospa Lepicova. Za hip sem se že videla na cesti. Zdaj ste me pomirili. Jaz bom pa že pazila na krožnike, jamčim vam.«

Gospa Lepicova: »Ali sem rekla kaj drugega? Bolj- šega srca sem, kakor sodijo o meni, Honorina, in ločila se bom od vas samo tedaj, če me boste hočeš nočeš primorali.«

Honorina: »Če bo tako, gospa Lepicova, potem pa no- bene besede več. Za zdaj sodim, da sem še za rabo, in rekla bi, da se mi krivica godi, če bi me odpustili. A tisti dan, ko bom opazila, da sem vam v breme in da niti vode ne znam več se- greti, bom šla koj sama od sebe, ne da bi me kdo drugi pehal čez prag.«

Gospa Lepicova: »In ne pozabite, Honorina, da boste našli zmeraj kak lonček juhe pri nas.«

Honorina: »Ne, gospa Lepicova, ne juhe, samo kruha. Odkar uživa mati Maittovka zgolj kruh, je smrt ne povoha.«

Gospa Lepicova: »In veste da je stara najmanj sto let, In veste še nekaj, Honorina? Berači so srečnejši od nas, jaz vam pravim tako.«